Leto XIV., št. 4.

Poštnina plačana v gotovini.
V Ljubljani, 25. februarja 1927.

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice.

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče štev. 2.

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.
Stane posamezna številka Din 2·—, mesečno Din 4·—, celoletno Din 48. — Za člane izvod po 1.— Din.
Oglasi po ceniku.
Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštnine proste.

Zlate ure . . . .

»Čudno je, da »Delavec« ne zahteva, da naj dr. Gosar vsakemu članu socialističnih strokov. zvez prinese iz Belgrada povrh še eno zlato uro.«

»*Slovenec*«, 13. febr. 1927.

Tako je odgovoril »Slovenec« na zahteve, ki smo jih mi stavili v zadnji številki našega lista na krščansko-socialnega ministra Gosarja in klerikalno stranko. Odkod ta ciničen »Slovenčev« odgovor? Mi smo v glavnem zahtevali samo to, da naj krščanski socialci poskrbé toliko, da se bodo dejansko izvajale one delavske zaščitne odredbe, ki so jih izvojevale leta 1920-21 **socialistične** delavske organizacije. Kaj vse so obljubljali klerikalci delavstvu pri vsakih volitvah! In sedaj, ko so stopili v vlado in ko delavstvo od njih zahteva najosnovnejše pravice, mu isti klerikalci s posmehom odgovarjajo: Ali naj vam prinesemo iz Beograda še zlate ure? Istočasno s tem »Slovenčevim« odgovorom so pa klerikalni poslanci v parlamentu glasovali **za krivični davek na ročno delo.** Demokrati, skupaj z radikali, so naložili to breme na preobložena ramena našega delavstva. Krščanski socialci so tedaj govorili in pisarili proti temu davku. Danes sami glasujejo zanj. Ali so potem kaj boljši od žerjavovcev? Izgovarjajo se, češ, saj ta davek so že žerjavovci uvedli. Pa če ste klerikalci kaj boljši, bi ga morali odpraviti sedaj, ko imate priliko, ko kot vladna stranka izdelujete nov državni proračun. Ali ste šli v vlado zato, da popravite Žerjavove krivice, ali da ž njimi nadaljujete?

Ko je v povojnih letih delavstvo izvolilo svoje prave delavske poslance v parlament, so ti dosegli uzakonjenje vseh onih socialnih odredb, ki so sploh v Jugoslaviji. Naši poslanci se tedaj niso rogali delavstvu: ali hočete še zlate ure — temveč so res nekaj napravili za delavstvo.

Vse druge stranke brez izjeme so se spomnile delavstva le s famoznim zakonom o zaščiti države, t. j. zakonom o zaščiti buržuazije in korupcije pred pravico, ki jo je tirjalo in jo še tirja delavstvo. In da se delavstvo po Obznani ni razpršilo, kakor se je, da ni nasedlo limanicam narodnih in krščanskih »socialcev«, bi stalo danes s socialno politiko v naši državi precej drugače, kakor pa danes stoji: ne bi delavstvo na 5000 Din letnih dohodkov plačevalo davka, ne bi brezposelno delavstvo stradalo brez podpore in kruha, ne bi služilo kot material za policijske spiske in arhive, temveč bi uživalo tiste pravice, ki jih uživa povsod, kjer so **razredno bojevne** delavske organizacije močne. To si naj premislijo naši brezpravni, brezposelni delavci, ko se jim klerikalci v odgovor na vse trpljenje in zahteve režijo v obraz: ali naj vam damo še zlate ure?

Ta klerikalni odgovor je ponovno potrdilo tega, kar mi stalno dopovedujemo delavstvu: da bo delavstvo doseglo svoje zahteve le tedaj, ako bo strnjeno v svojih razrednih strokovnih in političnih organizacijah.

Naš poziv: V strokovne organizacije! bo dal kruha in svobodo delavstvu, ako se bo temu klicu odzvalo. Ako bo pa še nadalje moledovalo pri gospodi za miloščino, bo dobilo za odgovor: Ali hočete še zlate ure?

Da se z delavstvom ne sme tako postopati, kakor dela »Slovenec«, bo pokazal **delavski shod v Ljubljani 26. februarja, ki ga sklicuje Združena Delavska Strokovna Zveza Jugoslavije.** Vzgledu ljubljanskih delavcev bodo sledili delavci po vseh krajih.

Kolikor moči, toliko pravice!

Delavčeva moč je njegova razredna organizacija!

Delavci, vsi v organizacijo!

Delavci! Železničarji! Uradniki!

V nedeljo, 27. t. m. bo zborovala v Ljubljani skupščina Delavske zbornice. Z ozirom na to sklicujejo združene delavske strokovne organizacije

v soboto, dne 26. februarja ob 6. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma

DELAVSKI SHOD

z dnevnim redom:

Socialne zahteve delavstva do nove vlade.

Na shodu bo poročala delavska deputacija, ki je bila v Beogradu pri ministrstvu za soc. politiko.

Shod bodo pozdravili tudi zastopniki štajerskega in koroškega delavstva ter trboveljskih rudarjev in jeseniških kovinarjev.

Ako hočemo doseči svoje zahteve, moramo pokazati svojo moč in enotnost.

Delavci! Pridite v masah!

Združena Delavska Strokovna Zveza Jugoslavije.

Vsedelavski zlet v Ljubljani.

Na letošnje binkošti, to je 5. in 6. junija se bo vršila v Ljubljani **III. balkanska konferenca transportnih delavcev,** katere se bodo udeležili poleg delegatov iz vseh balkanskih držav tudi sodrugi iz Nemčije, Francije, Angleške, Nizozemske itd. Delavstvo Jugoslavije, zlasti pa Slovenije, mora pozdraviti goste na najsvečanejši način.

Po posvetovanju z vsemi strokovnimi zvezami sta Strokovna komisija in plenarna seja ljubljanskih zaupnikov soglasno sklenili, da se ob tej priliki zbere v Ljubljani delavstvo iz vseh mest in vasi

na vsedelavski zlet 1927,

ki naj bo v prisotnosti najodličnejših zastopnikov delavstva drugih držav sijajna impozantna manifestacija našega delavskega gibanja.

V čast delegatom se bo vršil 4. junija t. l.

velik koncert

delavskih pevskih, tamburaških in godbenih zborov. Delavski pevci in godbeniki naj porabijo to priliko in **prijavijo svoje sodelovanje na koncertu** najkasneje do 15. marca t. l.

Povabilo se je sledeča delavska pevska in glasbena društva:

1. Grafičko pjevačko društvo »Sloga« v Zagrebu.
2. Radničko pjevačko društvo »Jednakost« v Zagrebu.
3. Radničko pjevačko društvo »Proleter« v Sarajevu.
4. Radnička grupa »Abrašević« v Beogradu.
5. Pevski odsek »Svoboda« v Mariboru.
6. Delavsko pevsko društvo »Frohsinn« v Mariboru.
7. Pevski odsek pekov v Mariboru.
8. Železničar, pevsko društvo »Krilato kolo« v Mariboru.
9. Delavsko pevsko društvo »Enakost«, Studenci pri Mariboru.
10. Delavsko pevsko društvo »Naprej« v Celju.
11. Pevsko društvo »Bodočnost« v Štorah.
12. Pevski odsek »Svoboda« Hrastnik I.
13. Pevski odsek »Svoboda« Hrastnik II.
14. Pevski odsek »Svoboda« Trbovlje.
15. Pevski odsek »Svoboda« Zagorje.
16. Delavsko pevsko društvo »Sava« na Jesenicah.
17. Delavsko pevsko društvo »Vintgar« na Dobravi.
18. Delavsko pevsko društvo »Solidarnost« v Kamniku.
19. Delavsko glasbeno društvo v Ljubljani.
20. Delavsko pevsko društvo »Cankar« v Ljubljani.
21. Pevski odsek »Grafika« v Ljubljani.
22. Tamburaški zbor »Sloga« v Ljubljani.
23. Tamburaški zbor »Svoboda« Vič pri Ljubljani.
24. Tamburaški zbor »Svoboda« Litija.
25. Godbeni odsek Ujed. Saveza Železničarjev Jugoslav. v Ljubljani.
26. Godbeni odsek Saveza Metalskih Radnika Jug. na Jesenicah.
27. Rudarska godba v Zagorju.
28. Rudarska godba v Trbovljah.
29. Rudarska godba v Hrastniku.
30. Železničarska godba v Zidanem mostu.
31. Železničarska godba v Mariboru.
32. Delavsko godbeno društvo v Šoštanju.
33. Tamburaški zbor »Svoboda« v Šoštanju.
34. Pevski odsek »Svoboda« v Lescah.
35. Tamburaški zbor v Lescah.
36. Kovinarska godba Guštanj.
37. Kovinarska godba Muta.

V **nedeljo 5. junija zjutraj** bodo delavske godbe na glavnem kolodvoru sprejele delavce iz vseh krajev Slovenije. Potem se bo vršilo

manifestacijsko zborovanje,

na katerem bodo spregovorili tudi inozemski sodrugi.

Popoldne se bo vršila

mednarodna športna tekma

med jugoslovansko in avstrijsko delavsko reprezentanco.

Zvečer bo velika proletarska veselica.

Častno predsedstvo zleta je bilo izvoljeno sledeče: ss. **Jerneječič, Čobal** in **Kopač.**

Vse ljubljanske strokovne, kulturne, zadružne, ženske in športne organizacije že pridno pripravljajo to največjo prireditev našega delavstva v Sloveniji.

Živel vsedelavski zlet!

Racionalizacija dela.

2. Taylorov sistem in strokovne organizacije.

Racionalizacija dela v kapitalističnem gospodarstvu nevzdržno napreduje in se bo gotovo izvedla. Delavske organizacije ne morejo tega preprečiti s parolo: Proč z racionalizacijo! — ker to bi pomenilo nasprotovati nečemu, kar mora priti. Taylorov sistem racionalizacije dela mora prodreti, ker je nujna posledica vsega gospodarskega razvoja. Delavstvo ni nazadnjaško, temveč njegova lastnost je ravno to, da misli racionalno (razumno) in da presoja razmere ne s čustvom, temveč z razumom. Delavec gleda svet v zrcalu fabriške delavnice. Delavstvo se je vedno prilagodilo gospodarskemu razvoju in je po njem uravnalo svoje strokovne in politične organizacije. Prav tako bo moralo postopati sedaj.

Racionalizacija dela ustvarja iz velikega obrata eno nedeljivo, do zadnje malenkosti strogo organizirano celoto; živi delavci so kolesje v celem strojnem sestavu. Stroj zapoveduje vsakemu, koliko mora storiti v določenem času. In po vzgledu racionaliziranega kapitalističnega obrata bo moralo delavstvo urediti tudi svojo strokovno organizacijo. **Strokovna organizacija mora postati nekaka obratna organizacija.** Kajti proti modernemu, strogo organiziranemu kapitalističnemu obratu je mogoča le enotna delavska organizacija v obratu. Delavstvo vsega obrata bo moralo enotno braniti svoje interese — in če jih ne bo popolnoma enotno branilo, bo izgubilo vsako moč in vsako besedo. Pri obrambi gospodarskih interesov mora med delavstvom pasti vsako cepljenje po političnih razlikah. Vsak delavec se mora predvsem čutiti kot delavec. Vsako cepljenje sil postane nesmiselno in za delavstvo usodepolno. Kakor je enotno vodstvo modernega kapitalističnega podjetja, tako mora biti enotno vodstvo delavskega gospodarskega boja.

Poedinec je brez moči. Brez moči je tudi ena oddeljena delavska skupina. Moderno kapitalistično podjetje bo odklonilo vsako pogajanje z eno ločeno delavsko skupino. Kolikor delavcev je zaposlenih v obratu, toliko jih mora biti včlanjenih v enotni strokovni organizaciji. Drugače bo vsak boj izgubljen.

Ker postajajo posamezniki vedno slabotnejši, postaja edina pomoč vsakemu poedincu, da se nasloni na celoto, na svoj razred. Razred prevzame z uspehom boj, v katerem bi posameznik zase propadel.

Na racionalizacijo kapitalističnega gospodarstva je torej s strani delavstva edino koristen odgovor: **racionalizacija delavskega strokovnega gibanja,** to se pravi, strnenje vseh delavcev posameznih strok v enotnih strokovnih organizacijah. Zato je skrajni čas, da preneha v našem delavskem gibanju vsaka diskusija o oportunizmu in revolucionarnosti, o amsterdamski in moskovski pripadnosti strokovnega gibanja. Ako hočemo delavstvu dobro, moramo predvsem odpraviti današnjo razcepljenost na razne »neodvisne«, »narodne« in »krščanske« organizacije. To se bo pa zgodilo le tedaj, ako bomo dali vsakemu delavcu vsaj to zavest, da se bo

čutil delavca. Tako zavedno delavstvo bo sprejemljivo za misel enotne strokovne organizacije in s tem bo tudi sposobno za boj. Po dosedanji poti cepljenja in diskutiranja moramo iti vedno bolj — nazaj. Le pot popolne strokovne enotnosti je rešitev za delavstvo v racionaliziranem kapitalističnem gospodarstvu.

Komur vse to še ni jasno, naj si v naslednjem članku ogleda posledice kapitalistične racionalizacije in delavske neorganiziranosti v rudarskih revirjih!

Produkcija premoga v Sloveniji dosegla rekord.

Živ primer racionalizacije kapitalističnega gospodarstva pri neorganiziranosti delavstva. — Delavske plače so padle pri večji produktivnosti.

V dveh številkah »Delavca« smo se v splošnem teoretično dotaknili vprašanja racionalizacije kapitalističnega gospodarstva in stališča delavskih strokovnih organizacij. Morda je šel marsikateri sodrug mimo teh dveh člankov, češ da sta nerazumljiva. Vsakemu pa mora postati razumljivo, kaj pomeni racionalizacija dela, če si ogleda številke, ki kažejo razvojno pot premogarstva v Sloveniji. Te številke so žalostne, toda resničen primer tega, kam pelje delavstvo nezavednost in neorganiziranost. TPD je dvakrat v masah odpustila rudarje, češ da je prevelika produkcija in premala poraba premoga. Resničen razlog vsem redukcijam rudarjev je bil pa čisto drugi: TPD je svoje 70milijonske letne profite hotela še povečati s tem, da veliko število rudarjev odpusti, da zniža plače in da obenem uvede tak delovni sistem, s katerim bo dosegla še večjo produkcijo premoga. Ta namera se je TPD popolnoma posrečila ravno radi neorganiziranosti rudarjev. Mi smo že svoječasno opozarjali rudarje na to resnico, pa žal naša beseda ni padla na rodovitna tla. Večina si je mislila, da mi pač hujskamo zato, da bi nabrali potom članarine denarna sredstva. — V resnici nam pa ni šlo za organizacijo samo kot tako, temveč za delavstvo. Tisti, ki nam doslej tega niso verjeli, bodo verjeli tem številkam.

Ugodna konjunktura v premogarstvu, povzročena v drugi polovici preteklega leta vsled štrajka angleških rudarjev, je tudi v decembru 1926 povzročila znatno povečanje produkcije. V rudnikih Slovenije se je v decembru preteklega leta nakopalo 184.746 ton premoga napram 174.075 ton v novembru in 161.760 ton v oktobru. Produkcija v decembru je tudi znatno prekoračila odgovarjajočo produkcijo v decembru 1925 (za 22.716 ton ali 14 odstot.). V teku zadnji treh let je bila mesečna produkcija premoga samo enkrat večja in to v januarju 1925, ko je dosegla 191.324 ton.

Navzlic visoki produkciji pa so premogovniki v tem mesecu oddali še od zalog 2222 ton, kajti celokupna oddaja je znašala 186.968 ton. Zaloge so se radi tega skrčile od 46.061 ton na 43.840 ton (to je obenem najnižje stanje zalog v zadnjih 22 mesecih). Premogovniki so v tem mesecu oddali železnicam 97.601 ton (v nov. 79.343), brodarstvu 1733 ton (520 ton), industriji 47.251 ton (55.091 ton), raznim strankam 20.835 ton (22.334 ton); sami so porabili 13.095 ton (12.927), izvozili pa so 7150 ton (20.237 ton). Znatno nazadovanje izvoza pa je bilo v tem mesecu kompenzirano z večjo oddajo v tuzemstvu.

Statistika produkcije v l. 1926.

V naslednjem objavljamo pregled najvažnejših statističnih podatkov o produkciji premoga v Sloveniji v l. 1926. Kako se je gibala produkcija v posameznih mesecih nam kaže sledeča tabela:

	1925	1926	razlika
januar	191.324	179.307	— 12.017
februar	160.534	148.399	— 12.135
marc	163.337	134.070	— 29.267
april	135.921	114.473	— 21.448
maj	122.919	105.294	— 17.625
junij	124.833	112.483	— 12.350
julij	133.254	112.952	— 20.302
avgust	146.273	130.590	— 15.683
september	169.170	120.410	— 48.760[1])
oktober	171.057	161.760	— 9.297
november	141.930	174.075	+ 32.145
december	162.030	184.746	+ 22.716
	1.822.582	1.678.559	— 144.023

Celotna produkcija v l. 1926 je znašala 6,678.559 ton napram 1 milij. 822.582 ton v l. 1925 in 1,898.192 ton v l. 1924. V prvih desetih mesecih pretekl. leta je produkcija premoga znatno zaostajala za produkcijo v l. 1925, kar je pripisati naraščajoči gospodarski krizi, edino v zadnjih mesecih je znatno prekoračila lanskoletno produkcijo in sicer v novembru za 32.145 ton, v decembru pa za 22.716 ton. Zaradi tega je celotna produkcija v l. 1926 zaostajala za 144.023 ton ali 7.9 odstot. za produkcijo v l. 1925.

Za presojo stanja v našem gremogarstvu so važni tudi podatki o mesečnem stanju zalog in o gibanju števila zaposlenih delavcev.

	Zaloge koncem meseca		Število zaposl. delavc. i. pazn.	
	1925	1926	1925	1926
januar	38.814	70.000	12.705	12.955
februar	41.511	81.470	13.068	11.757
marc	51.432	91.875	12.892	10.674
april	59.753	93.892	12.522	10.092
maj	63.226	88.445	12.299	9.845
junij	61.969	85.642	12.369	9.272
julij	64.603	77.964	12.312	9.117
avgust	60.813	73.723	12.214	9.122
september	65.109	65.796	12.377	9.239
oktober	69.907	62.440	12.453	9.526
november	68.073	46.061	12.522	9.649
december	55.727	43.840	12.499	9.991

Posebno zanimivo je primerjati višino povprečne produkcije in povprečno število zaposlenih delavcev v zadnjem četrtletju l. 1925 in 1926. Med tem, ko je povprečna mesečna produkcija v zadnjem četrtletju 1926 znatno presegala povprečno produkcijo v zadnjem četrtletju 1925 (173 tisoč 527 napram 158.339 ton), se je povprečno število zaposlenih delavcev in paznikov zmanjšalo od 12.791 na 9722.

V naslednji tabeli navajamo povprečno mesečno produkcijo odpadajočo na posameznega zaposlenega delavca v posameznih četrtletjih leta 1924, 1925 in 1926:

	1924	1925	1926
1. četrtletje	13.4	13.4	15.0
2. četrtletje	10.6	10.3	11.4
3. četrtletje	11.5	12.2	13.2
4. četrtletje	13.3	12.7	17.8

V resnici je rudar produciral še več premoga, ker v zgornje številke je všteto vse pomožno delavstvo, ki ni udeleženo pri direktni produkciji.

Ta štatistika pa zadobi svojo popolno strašno podobo šele tedaj, ko pomislimo, **kako je padel rudarjev življenski položaj istočasno s povečano produkcijo premoga in s pomnoženimi dohodki TPD.**

L. 1926 nam pove skratka tole: **Rudarji so bili zelo požrtvovalni za profite TPD, za svoje koristi se pa niso brigali.**

Če v l. 1927 rudarji ne spoznajo tega, da se morajo vsi do zadnjega moža organizirati v Zvezi Rudarjev Jugoslavije, bo nujna posledica **ponovna velika redukcija delavstva.** Kajti TPD se bo zopet izgovarjala, da ne more oddati toliko premoga in da mora zato zopet delavstvo odpustiti.

Vsakemu rudarju je danes to jasno. Pa če delavci to vidijo, morajo iz tega izvajati nujen sklep:

Vsi v organizacijo!

[1]) Redukcija obrata radi spora premogovnikov z erarjem.

Težki tisočaki za zdravila

pa še je vse bolno. Že pri otrocih se začne: zaostalost v rasti, bledoličnost, da celo nervoznost so vsakdanji pojavi. Kje so vzroki? Pri otrocih morajo biti predvsem v napačni prehrani. Ali jim ne dajete pogosto strupov? Kaj dobijo Vaši otroci za zajutrk, za južino? Ali veste, da je prava kava strup? Ali poznate **ŽIKO!** Ali Vam je znano, da otroci, ki pijejo **ŽIKO,** ne poznajo bledice, da so zdravi kakor dren?

Vzgleden član strokovne organizacije.

Ne prihaja na zborovanje.

Če pride, pride prepozno.

Če je slabo vreme, si premisli desetkrat, ali naj gre.

Ne sprejme nobene funkcije: kajti delati je mnogo težje kakor kritizirati.

Vendar zabavlja, če ni izvoljen v odbor; če pa je izvoljen, pa ne prihaja na seje.

Če se ga vpraša za njegovo mnenje, pravi, da nima ničesar povedati; po zborovanju pa razlaga poedincem, kako bi on vse drugače napravil.

Ne dela več, kakor je neobhodno potrebno; če pa drugi več delajo, pa zabavlja, da hočejo diktirati.

Sploh se ravna po načelu: za gibanje naj delajo drugi, on je rojen le za kritiziranje.

Starostno zavarovanje.

Temu zavarovanju se upirajo vsi odločilni krogi, vlada kakor tudi delodajalci. To zavarovanje je bilo poleg ostalih (za slučaj bolezni in nezgode) uzakonjeno s splošnim zakonom o zavarovanju delavcev. Starostno zavarovanje bi moralo po določbi § 209 zakona o zavarovanju delavcev stopiti v veljavo že s 1. julijem leta 1925. Ker pa je najvišji vladar delavskih socialnih zavodov v državi minister za socialno politiko, je tedaj on kriv, da ni prišlo do uvedbe splošnega starostnega zavarovanja s 1. julijem 1925.

Da je uvedba starostnega zavarovanja za vse delovne sloje velike važnosti in nujna, ni treba še posebej povdarjati. Ako le nekoliko pogledamo med tovarniške, obrtniške, zlasti pa med sezonske delavce, tedaj še le prav vidimo, koliko gorje in krivic bi se odpravilo z uvedbo starostnega zavarovanja. Ko postane delavec star ter za delo nezmožen, takrat se šele prične pravo delo: z beraško palico od hiše do hiše, z vsem ponižanjem in razžaljenjem človeškega dostojanstva, v nadlego sebi in drugim.

V modernih državah — pravim v modernih — si je delavstvo prisilo potom močnih strokovnih in političnih organizacij starostno zavarovanje.

V Sloveniji so nekatere tovarne sporazumno z delavstvom poskušale vsaj deloma rešiti to pereče vprašanje s tem, da se je delavstvu odtegovalo po 1 odstotek od njegove plače ter je v isti višini dajala v ta namen še tovarna. Razume pa se, da so take pokojnine nezadostne in silno skromne. Tam, kjer je malo žita, je tudi malo moke. Svoječasno je nameravala Delavska zbornica rešiti oziroma postaviti temelj, kot vzgled, da se vendar le da nekaj napraviti v ta namen, ako je dobra volja. Prva skupščina DZ je v svojem proračunu sprejela primeren znesek za osnovanje »Delavske pomožne blagajne«, ki naj se s tem vprašanjem bavi. Ker pa so ta odsek sabotirali nasprotniki, se ideja »Delavske pomožne blagajne« za enkrat ni premaknila z mrtve točke.

Pri uvedbi starostnega zavarovanja bi morala prispevati polovico prispevka država odnosno delodajalci. Ako bi delavstvo plačevalo **mesto ročnega davka 3.3 odst. od svojega zaslužka za starostno zavarovanje, tedaj bi se že precej**

Inšpekcija dela.

(2. nadaljevanje.)

Tudi o važnosti osrednje inšpekcije se bo izplačalo spregovoriti nekaj besed na koncu. Posebno pa opozarjam na izredno važnost poglavja o oblastnih inšpekcijah dela, ker je iz tega poglavja razvidno, da uredba o istih ni slaba, kakor bi kdo mislil in da bi bila ustanova sama na sebi zelo koristna, če bi se vse to, kar uredba predvideva, tudi dejansko izvajalo.

Poglavje o oblastnih inšpekcijah se glasi:

Člen 6.

Oblastna inšpekcija dela je v oblasti, ki spada pod njo, neposredni izvrševalni organ inšpekcije dela za uporabljanje in izvrševanje vseh zakonov, uredb in naredb delavske socialne zaščite. Oblastne inšpekcije dela so pod neposrednim nadzorstvom osrednje inšpekcije dela.

Člen. 7.

Oblastnim inšpekcijam načelujejo inšpektorji dela v činu ministrskega tajnika ali inšpektorja. Nadzorniške naloge jim pomagajo izvrševati pomočniki inšpekcije dela v činu ministrskega tajnika ali pisarja. Razen tega imajo za opravljanje službenih poslov potrebno število neukaznega osobja.

Pomočniki inšpekcije dela (komisarji in asistenti inšpekcije dela) poslujejo namesto oblastnih ali specialnih inšpektorjev dela po njih iniciativi in po njih nalogu.

Člen 8.

Ozemlje kraljevine naj se razdeli na potrebno število oblastnih inšpekcij dela. Število in sedež oblastnih inšpekcij dela določi ministrstvo za socialno politiko s posebno naredbo sporazumno z ministrstvom za notranje zadeve.

Člen 9.

Naloga oblastnim inšpekcijam dela proti delodajalcem in delavcem je nadzorovanje izvrševanja predpisov, zakonov, uredb in naredb delavske zaščite. Oblastni inšpektor dela ima te-le dolžnosti:

1. nadzira vse naprave, bodisi v delavnicah, bodisi v stanovanjih, ki so potrebne za zaščito delavskega življenja in zdravja;

2. nadzira, ali so delavci pravilno zaposleni; nadzira delovni čas; daje dovolitve za prekourno delo ter kontrolira začasne prekinitve dela;

3. kontrolira delavska pravila, veljavna v podjetjih, potrjuje nova delavniška pravila, odnosno oddaja o njih mnenje pristojnim oblastvom; nadzira pravilno vodstvo delavskih seznamkov in plačilnih knjig;

4. nadzira pravilno zaposlovanje učencev in mladih delavcev, njih pravilno izučevanje in posečanje obrtnih in strokovnih šol in tečajev;

5. proučuje položaj delavcev v delavnicah in podjetjih, njih pridobitne razmere in način njih življenja vobče;

6. preiskuje vzroke pridobitnih sporov med delodajalci in delavci; posreduje pri njih sporih, ako zahteva to ena stranka tur vodi točno statistiko o stavkah, mezdnih sporih in o kolektivnih odpovedih dela delavcev (izporih);

7. poroča osrednji inšpekciji dela o opazovanjih in pridobljenih izkušnjah pri uporabljanju predpisanih zakonitih odredb na polju delavske socialne zaščite;

8. se uverja o vzrokih nezgod v posameznih podjetjih osebno ali po pristojnem oblastvu, odnosno zavodu; nadalje postopa po veljavnih predpisih ter vodi točno statistiko o nezgodah.

Člen 10.

Oblastna inšpekcija dela daje mnenje o prošnjah, vloženih za odobritev pri postavljanju novih ali prenarejanju že postavljenih delavnic. V teh primerih morajo pristojna oblastva, mestno poglavarstvo, okrožno načelništvo in obrtna oblastva, vročiti oblastni inšpekciji dela v oceno vse načrte in spise, ob komisijskem ogledu ali kolavdaciji pa pozvati na sodelovanje kot člana komisije organa inšpekcije dela. Organ oblastne inšpekcije dela se mora udeležiti teh komisij ali kolavdacij ter odrediti ureditev in inštaliranje naprav, potrebnih za zaščito delavskega življenja in zdravja.

Političnim in obrtnim oblastvom, istotako zavodom za obvezno zavarovanje zoper nezgode morajo dajati oblastne inšpekcije dela strokovne referate in izjave.

Člen 11.

Oblastne inšpekcije dela podajajo osrednji inšpekciji dela mesečna in letna poročila o svojem poslovanju po naredbah osrednje inšpekcije dela.

Člen 12.

Zaradi izvrševanja svoje službe so oblastni inšpektorji dela in njih pomočniki pooblaščeni:

1. da prihajajo kadarsibodi med delovnim časom, podnevi ali ponoči, zaradi pogleda v vsa podjetja in v vse oddelke, ki se nanje prostira njih območje; pred vstopom se morajo lastniku podjetja ali njegovemu namestniku javiti in na zahtevo legitimirati se; če lastnik ali njegov namestnik ni navzoč, sme inšpektor dela izvršiti pregled tudi brez njiju;

2. da jemljejo s seboj, kadarkoli se jim zdi potrebno, strokovnjake (zdravnike, kemike itd.), zastopnike zaščite dece ali predstavnike delavskih organizacij;

3. da zahtevajo za pregled in prepis vse knjige, načrte, črteže, svedočbe, spise in listine, kolikor se tičejo seznave delovnih pogojev in delavske zaščite in kolikor ne bi to nasprotovalo predpisom drugih zakonov;

4. da imenujejo osebo, ki naj jih spremlja po delavnicah ali stanovanjih podjetja;

5. da zaslišujejo lastnike podjetij in njih namestnike, delavce in vsakogar drugega, najsi dela v podjetju ali ne, ako bi bilo to nujno ali potrebno za ugotovitev, ali se izvršujejo zakonita določila in vobče odredbe za delavsko zaščito; skrbeti pa morajo pri tem, da se ne moti delo v podjetju.

približali cilju. Ker pa temu ni tako, mora delavstvo zahtevati, da se oprosti do eksistenčnega minimuma, t. j. do zaslužka 30.000 Din letno, vsakega davka! Zneske, ki so namenjeni za davek na ročno delo, je vporabiti za starostno zavarovanje.

Res je, da bi pri tako nizkih dajatvah bili tudi mali prejemki. Moramo pa pomisliti, da v tem času, v času največje stagnacije brezposelnosti in nizkih mezd ne bi bilo priporočljivo obremeniti preveč že itak skromne delavske mezde. Z močjo delavstva in z močjo razrednih organizacij bi naraščale mezde, s tem pa tudi dajatve.

Delavski razred je vpošteval, da je bila tehnična in organizatorična izvedba tega zakona precej težka, da bi se preko noči izvedle vse glavne panoge socialnega zavarovanja! Delavstvo je razumelo, da je za tako izvedbo potreben predvsem primeren tehnični aparat, zlasti ko še ni bilo izvedeno bolniško in nezgodno zavarovanje v celi državi. Zato je bilo umljivo, da se bo izvedlo starostno zavarovanje šele takrat, kadar bodo zato dani pogoji. Ti pogoji so sedaj dani. Naloga ministrstva za socialno politiko je, da uzakoni, oziroma uvede zavarovanje za starost in onemoglost, in s tem zavarovanjem bi bilo razbremenjeno bolniško in brezposelno zavarovanje.

O zakonu, ki ga je s svojim podpisom potrdil kralj sam, je delavec veroval, da se uresniči njemu v korist. To pa je bila njegova nesreča in neodpustljiv greh! Naj pride že končno spoznanje, da bo delavski razred le to dobil in le to imel, kar si bo v neizprosnem razrednem boju priboril.

Razbite in slabe strokovne organizacije pomenijo odgoditev in neizvedbo starostnega zavarovanja. Močne in trdne razredne organizacije pa pomenijo uvedbo starostnega zavarovanja!

Klerikalnim ministrom pa povemo na dopis v »Slovencu« od nedelje 13. t. m., da delavstvo ne mara zlatih ur od ministrov, zlasti da jih nam ni treba nositi iz Beograda. Delavstvo bo zadovoljno, ako se mu da to, kar mu po zakonu pripade in to je starostno zavarovanje!

Bernotovci proti kolektivnim pogodbam delavstva.

»Enotničarji« in bernotovci postavljajo neke akcijske odbore, češ da hočejo strokovno zedinjenje z Združeno Delavsko Strokovno Zvezo Jugoslavije.

Zadnji »Naprej« pa napada tipografske delavce, da imajo previsoke plače in nastopa proti njihovi kolektivni pogodbi. Ali ni to najhujše reakcionarstvo? Ali se niso s tem bernotovci proglasili za nasprotnike vseh delavskih razrednih strokovnih organizacij?

Če Gustinčičevci ne odobravajo te bernotovske lumparije, ne bodo izigravali skupaj z njimi delavskih strokovnih organizacij, temveč jih bodo bojkotirali.

Kdor danes napada delavske kolektivne pogodbe in delavske plače, **ne spada v Strokovno komisijo, ampak v Zvezo industrijcev.**

Za pravice mladih.

Vedno pišemo in govorimo večinoma za pravice, ki se jih trudijo priboriti odrasli delavci in le redkokdaj se spomnimo izrecno delavke-žene, še manj pa delavske mladine. Vajenci in mladoletni delavci zaslužijo z naše strani največjo pažnjo.

V prvi letošnji številki »Delavca«, ob priliki poročila o sedemdesetletnici obrtnega šolstva v Ljubljani, je bila tudi izražena bojazen za nadaljni uspešni procvit tega šolstva. Obrtna nadaljevalna šola je samo majhen del skrbstva, ki ga je sedanja družba dolžna napram mladoletnemu delavcu in to toliko časa, dokler on sam ne bo v stanju, skrbeti sam zase. Poleg obrtnega šolstva imamo mi še celo vrsto zahtev zaščitne ter pomožne narave za mladince-delavce. Toda, kaj je tistim najmlajšim v delavskih vrstah najbolj potrebno?

Če vzamemo n. pr. vajence in vajenke, je tistim poleg strokovne dobre izobrazbe treba še nadaljne šolske izobrazbe, ki njihovo strokovno usposobljenost primerno izpopolnjuje, brez katere tudi najboljši strokovnjak ne more izhajati.

Obrtna nadaljevalna šola ima najprej dopolnjevati tisto, kar ni mogla mlademu fantu ali dekletu nuditi osnovna ali meščanska šola. Ona mora biti praktična šola za življenje. Če hočemo, da bo resnično ta naloga v polni meri dosežena, se ne smemo ustaviti le pri tem, da po odstranitvi večernega pouka odstranimo popolnoma še nedeljski obisk nadaljevalnih šol, v kolikor še obstoji. Treba je, da se povsod vpelje obvezen šolski pouk med delovnim časom. Nadalje je treba, da bi se potom zakona uvedel obvezen obisk obrtno-nadaljevalnih šol poleg mladine, zaposlene v obrtnih in industrijskih podjetjih, tudi za mladino, zaposleno v poljedelstvu. Ravnotako kakor obrtniška in industrijska mladina, tako tudi poljedelska brezpogojno potrebuje izpopolnitev svojega znanja ter priprave za praktično življenje. To pa zamore nuditi edinole obrtnanadaljevalna šola.

Drugo, kar je treba našim mladim, je zakon o plačanem dopustu za vajence ter mladoletne delavce, kar je gotovo tudi opravičljivo. Ako se priznava, da rabi dopust za svoj počitek uradnik in delavec, tem prej je treba nujno priznati, da potrebuje oddiha tudi mladi delavec, ki izvršuje težko ter fizično naporno delo. Od te zahteve delavstvo tudi pri nas ne more odstopiti, nasprotno, treba jo bo nujno dopolniti še z novo zahtevo, da se napravijo okrevališča specijelno za mladino, kjer bi ista preživljala svoj dopust ter črpala nove fizične ter duševne moči.

Poleg zgoraj omenjenih zahtev treba še delavski mladini naraščajskih inšpektoratov, državnih svetovalnic za izbiro poklicev, uvedbe zakonitih učnih pogodb, izvajanje 8urnega delovnika ter izvrševanje vseh drugih zakonitih določb zakona o zaščiti delavcev, ki se tičejo delovnega naraščaja.

Toliko za danes za pravice mladih. Je še cela vrsta krivic, ki jih sedanji družabni sistem vrši ravno nad delavsko mladino. Če govorimo vedno o »boljši bodočnosti«, je naloga nas starejših, da ne puščamo mladine samo sebi, marveč da se za njo brigamo ter ji pridno pomagamo v boju zoper izkoriščanje. Uverjeni bodimo, da nam bo tozadevni trud bogato poplačan. —k.

Domači pregled.

Da bo konec diskusije!

Gustinčičevo omizje je po kratkem odmoru zopet dobilo posebno veselje, da pošilja Strokovni komisiji vsak dan nov poziv na diskusije, akcijske odbore itd. Če bi hoteli ustreči vsem tem željam po vseh teh diskusijah in komedijah, bi morala Strokovna komisija samo za to zadevo nastaviti cel štab funkcionarjev.

Sedaj so nam pa predstavili še bernotovce s pozivom: ujedinite se s temi Bernotovimi strokovnimi sekcijami, ki si želijo enotnosti kakor pijanec vina. Vso stvar predstavljajo tako, kot da bernotovci neizmerno koprnè po tem, da bi postali člani naših enotnih strokovnih zvez, da se jih pa mi branimo z vsemi štirimi. Vsakdo pa ve, da bernotovci niti v volitve niso hoteli iti na skupni listi. Kaj še, da bi bili za enotno organizacijo! Mi smo za vstop Bernotovih sekcij v enotne organizacije že iz samega razloga, da se poveča članstvo in s tem bojevna moč organizacij. Nobenega razloga nimamo, da bi se kogarkoli branili. Zato prenehajte že vendar enkrat s to demagogijo! Mesto da z bernotovci postavljate po Trbovljah in Velenju neke posebne odbore izven strokovne organizacije, mesto da si izmišljate, pisarite in tipkate vedno nove manifeste o akcijskih odborih, mesto vsega tega izgubljenega dela prepričajte svoje lastne pristaše in bernotovce, naj prenehajo z mlatenjem prazne slame in naj gredo na pozitivno delo v strokovne organizacije!

Zakaj gustinčičevci nočejo delati pozitivno, sodružno in lojalno v ZDSZJ? To nam pojasnijo sklepi zadnje konference komunistične stranke. Tam se bere, da imajo za Slovenijo sledečo nalogo:

»Organizovanje i bolja povezanost frakcija i opozicionog pokreta u ujedinjenim sindikatima.« Ta naloga, ki so jim jo naložili na jugu in na daljnem severovzhodu, pomeni v slovenskih besedah sledeče:

V obstoječih strokovnih organizacijah je treba potom posebnih celic »vrtati«, širiti nezaupanje med članstvom in vodstvom, skratka ustvarjati nezadovoljstvo in razdor.

Če smo mi objavili ta tajni sklep, ni treba odgovarjati: to je denunciacija. Če ste odkriti in pošteni ljudje, priznajte tudi javno, kar na tihem svetujete svojim ljudem. Kajti v delavskem pokretu se zahteva predvsem odkritosti. Čisto neproletarsko je to, če se javno poziva Strokovno komisijo na akcijske odbore in enotnost, za njenim hrbtom se pa daje taka navodila, kakor smo ga zgoraj citirali. S tem ne služite delavstvu, temveč ga zavajate. S tem kažete, da niste iskreni, da ne vzamete pokreta resno, temveč da hočete zanesti svojo bolezen v še zdravo telo.

Če že ne marate pozitivno delati v strokovnem gibanju, ga vsaj ni treba skušati rušiti. To vam svetujemo v lastnem vašem interesu. Kajti strokovno gibanje je preveč naravno in zdravo, da bi bilo v nevarnosti pred takimi bedastimi direktivami in tako politiko, ki se ji na mah pokaže vsa podla dvoreznost.

Papirniški kartel v Jugoslaviji.

Kakor poročajo časopisi, so vse papirniške tvornice v Jugoslaviji upostavile skupni kartel, ki bo določal skupne cene in razdelil razprodajo. — Papirniški delavci, ali imate tudi vi trdno enotno organizacijo?

Delavske zbornice in minister za socialno politiko.

Centralno tajništvo Delavskih zbornic je predložilo ministru dr. Gosarju več predlogov za socialno zaščito delavstva. Vsebino teh predlogov bomo prinesli v »Delavcu«. Danes jih samo navajamo.

Doslej so se podjetja izgovarjala, da za volitve *obratnih zaupnikov* v smislu zakona o zaščiti delavcev še ni izdelan pravilnik. Centralno tajništvo je predložilo osnutek za ta pravilnik o volitvah obratnih zaupnikov.

Nadalje so predložile Delavske zbornice, naj minister takoj izda odlok, da veljajo tudi za vse *trgovine* določbe o *osemurniku* in *nedeljskem počitku.*

Prepove naj se *nočno delo v pekarnah* (t. j. od 10. ure zvečer do 4. ure zjutraj).

Sprejme naj se *mednarodne delovne konvencije,* zlasti konvencijo o izvajanju osemurnika.

Med drugim so Delavske zbornice predložile tudi načrt zakona o *zidavi cenenih stanovanjskih hiš.*

Fordov film.

V pondeljek, dne 28. t. m., se bo predvajal v Ljubljani v Mestnem domu ob pol 8. uri zvečer film, ki bo pokazal ves produkcijski proces v *znanih ameriških Fordovih tovarnah.* Prireditev vodi prosvetni odsek Delavske zbornice. Vstopnina 1 Din.

Debata med demokrati in klerikalci.

»Jutro« in »Slovenec« si po vstopu klerikalcev v vlado na dolgo in široko dopovedujeta, koliko so že demokrati in klerikalci škodovali delavstvu.

Delavstvo bo menda iz tega napravilo potreben zaključek: Osvobojenje delavcev je delo delavcev samih.

Vzgled demagogije.

Pod tem naslovom nam odgovarja krščan.-socialna »Pravica« na zahteve, ki smo jih formulirali v zadnji številki »Delavca«. Urednik »Pravice« proglaša vse te zahteve za navadno demagogijo. Po mišljenju »Pravice« uganja torej delavec demagogijo, če zahteva za svoje delo plačilo.

Tako dela socialni minister.

Pod tem slavospevom poje »Pravica« hvalo dr. Gosarju. Brezposelni delavci ne soglašajo s slavospevom »Pravice«. Ta jim bo menda zopet odgovorila: Vi ste demagogi.

Gospodarski odnošaji z Rusijo.

Ministrstvo za trgovino in industrijo se je v januarju mesecu obrnilo na gospodarske zbornice, naj povedo svoje mnenje o vpostavitvi odnošajev med Jugoslavijo in sovjetsko Rusijo.

Beograjska trgovska zbornica je odgovorila, da bi bilo dobro, navezati gospodarske stike z Rusijo. Za izvoz v Rusijo bi prišli v poštev predvsem sledeči proizvodi: tanin, kose, emajlirana posoda, hmelj, čevlji, gotovi deli usnja, papir, cement itd. Ravno nekatere industrijske panoge v Sloveniji bi lahko po upostavitvi stikov z Rusijo povečale svoje obratovanje.

Predpogoj za upostavitev trgovskih odnošajev je pa seveda priznanje sovjetske Rusije. Gotove temne sile zadržujejo to.

Kdaj bo SHS vlada prišla do pameti?

Dobri in pošteni dohodki

vsakomur in povsod na razpolago:

Brezplačna pojasnila:

FRAN KOS, LJUBLJANA,

Židovska ulica 5

Mednarodni pregled.

Ruski kovinarji.

Ruska strokovna zveza kovinarjev je imela nedavno svoj kongres, s katerega posnemamo sledeče kratko poročilo:

Povprečna plača kovinarja je znašala mesečno v letu 1924-25 50.73 rubljev, v letu 1925-26 pa 62 rubljev. Ta plača zaostaja pa 10 odstot. za predvojno. (Pri nas so plače 30—50 odstotkov nižje.) V velemestih so plače v splošnem višje, tako znašajo v Moskvi 87—120 rubljev. Velika je razlika v plačah raznih kategorij.

Zdravstvene razmere v večini tovarn so nezadovoljive. S širjenjem industrije se množe nezgode. Tako je n. pr. poročal delegat Fedotov, da je poskočilo v Uralu število nezgod v letu 1925-26 na 27.000. Tudi stanovanjsko bedo občutijo delavci.

Strokovno organiziranih kovinarjev je 821.000, med temi je 85.000 žensk. Za časa kongresa je bilo 72.000 članov brezposelnih. Strokovna zveza je izplačala v preteklem letu 2,397.000 rubljev brezposelne podpore; brezposelne podpore so zahtevale porabo 21.3 odstot. zvezinih dohodkov.

Ruska kovinska industrija se hitro razvija. Za bodoče leto se bo izvedla racionalizacija dela v obstoječih tovarnah in zgradilo se bo 45 novih tovarn. S tem se bodo zvišale tudi delavske plače.

Delavsko zavarovanje v Angliji.

Bolniško in invalidno zavarovanje je obsegalo v Angliji l. 1914 13,687.000 delavcev, l. 1924 pa 15,588.100, od teh 5,101.500 žensk. Leta 1914 so znašali dohodki zavarovanja 23,200.000 funt šterlingov, leta 1921 40 milijonov, 1924 41,100.000 funt šterlingov (1 funt šterling je okrog 360 D). Izdatki so znašali v l. 1924 34,200.000. Vsota naloženih fondov je zrastla od 1914 do 1924 od 23 na 116 milijonov funt šterl.

Zavarovanci imajo: zdravniško nego, denarno podporo (prvih 26 tednov bolniško, potem pa invalidno podporo) in materinsko podporo. Bolniška podpora znaša za moške povprečnih 15, za ženske 12 šilingov tedensko (1 šiling je ca. 3.60 Din). Oskrba v zdraviliščih, zdravljenje zob in oči ni več redna, temveč izjemna dodatna ugodnost.

4. jan. 1926 je stopilo v veljavo novo rentno zavarovanje, ki daje rente vdovam, sirotam in samcem od 65 let dalje. Starostne rente so majhne. V marcu 1925 je dobivalo starostno rento 1,024.000 delavcev po največ 10 šilingov tedensko. V letu 1925 se je na starostnih rentah izdalo 25,942.000 funt šterlingov.

Proti brezposelnosti je bilo v juliju 1926 zavarovanih 12,041.000 delavcev, od teh 8,843.000 moških in 3,197.000 žensk. Redno brezposelno podporo dobiva zavarovanec 26 tednov. V letih 1921-22 do 1924-25 so bili dohodki in izdatki brezposelnega zavarovanja sledeči (v milijonih funt šterlingov): 1921-22 dohodki 43.0, izdatki 58.5; 1922-23 dohodki 46.7, izdatki 47.0; 1923-24 dohodki 50.2, izdatki 41.2; 1924-25 dohodki 50.2, izdatki 51.6. Koncem upravnega leta 1924-25 je bilo pri brezposelnem zavarovanju 8.4 milijonov funt šterlingov *deficita.*

Delavska izobrazba v Angliji.

Nedavno smo na kratko poročali v »Delavcu« o socialističnem izobraževalnem delu v sosedni Avstriji. Danes poročamo o Angliji. Ta poročila naj pokažejo našim delavcem delovanje sodrugov v modernih državah in obenem naj nam dajo vzpodbudo, da se bomo tudi v Sloveniji v večji meri posvetili temu delu. Kajti za socialistično izobrazbo je pri nas žal tudi pri mnogih funkcionarjih premalo razumevanja. Sodrugi bodo videli iz tega poročila, da ni velikega delavskega gibanja brez stalnega izobraževalnega dela.

Sedaj pa k stvari!

Delavska univerza.

Strokovne organizacije in delavska stranka so leta 1900 ustanovile v Oxfordu delavsko visoko šolo, znano pod imenom Ruskin College. V Londonu obstoji Labour College (delavska visoka šola), ki jo vzdržujejo strokovne organizacije. Obe dve šoli sta internata, to se pravi: gojenci do-

bivajo tu pouk, hrano in stanovanje. Labour College je prišla radi rudarske stavke v finančno krizo. Na teh visokih šolah se izobražuje iz vrst angleških delavcev marksistična inteligenca. Kako visoko stopnjo izobrazbe se zahteva pri Labour College, kažejo n. pr. sledeče naloge, ki so jih dobili učenci l. 1924: 1. Odnošaj med razrednim bojem in imperializmom. 2. Kateri gospodarski motivi so vodili Francijo pri zasedbi Porurja? 3. Kakšnega pomena je kolonialna politika.

V Ruskin Collegu študirajo delavci tudi iz Islandije, Japonske, Danske in Amerike. L. 1921 so se na tej šoli ustanovili posebni dopisni kurzi, ki jih je doslej absolviralo 2021 učencev, med katerimi so bili iz Argentinije, Avstralije, Belgije, Kanade, Egipta, Francije, Nemčije, Holandske, Indije, Amerike, Švice.

Tečaji in razredi.

Zanimanje za večerne tečaje je največje. »Nacionalni svet delavskih visokih šol« organizira s pomočjo strokovnih zvez svoje tečaje po vseh krajih. V letu 1925-26 je bilo v teh tečajih 30.000 učencev.

V ozki zvezi s prej omenjenim nacionalnim svetom deluje »Plebs Leaugue« (ljudska zveza), ki vzgaja predvsem funkcionarje za politično gibanje. Ona goji samostojno izobrazbo delavstva z lastnimi učitelji in brez vsake državne finančne podpore. Poleg vzdrževanja šol izdaja ta liga tudi knjige. »Zveza za delavsko izobrazbo« je organizirala v letu 1924-25 1307 tečajev, ki trajajo po tri ali po eno leto. Te tečaje obiskuje 30.000 učencev. Razen tega je priredila 11 poletnih šol, številne kratke tečaje in predavanja. Strokovni izobraževalni oddelek je priredil lansko leto 32 strokovnih šol. »Zveza za delavsko izobrazbo« bo sedaj započela skupno delo z *zadružnimi* organizacijami in z zvezo delavskih klubov, in sicer v tem smislu, da bo skrbela za vzgojo onih učencev, ki jih bosta delegirali omenjeni zvezi. Pri zadružnih organizacijah gre v glavnem za *ženske*. Zadružne organizacije skrbé deloma tudi same za izobrazbo svojih članov. Med drugim vzdržujejo zadružne organizacije *zadružno visoko šolo* v Manchestru.

»Fabian Society« prieja odlična predavanja o dnevnih vprašanjih. »Fabian Society« se imenuje po rimskem vojskovodji Fabiju Cunctatorju (cunctator = čakavec). Njihova taktika je po njihovih lastnih besedah sledeča: »Mi moramo potrpežljivo čakati na pravi trenutek, kakor je potrpežljivo čakal Fabij, ko je vojeval vojno s Hanibalom, čeprav so mnogi grajali njegovo oklevanje; ko pa pride pravi čas, moramo udariti kakor Fabij, ker sicer je čakanje zaman in brezplodno!« Fabijcem pripadajo odlične osebnosti angleškega delavskega gibanja, kakor: Sidney Webb, Bernard Shaw, Wells i. dr. Oni tvorijo tudi v delavski stranki nekak svoj red intelektualcev (2000—3000 po številu) in uveljavljajo svoj vpliv s predavanji, z izdajanjem knjig in brošur. Za nje ni socializem nikak daljni cilj, temveč cela veriga dnevnega socialno-političnega / dela v občini in državi. Biti praktičen, je njihovo prvo načelo. Tudi v konservativni in liberalni stranki imajo svoje ljudi (nekake celice), da tam uveljavijo socialno-reformne ideje, načrte in zakonske predloge. Naravno so proti doslednemu marksizmu.

Razen tega je v Angliji še več delavskih izobraževalnih društev. Prosvetno delo je zelo živahno in pestro. V zadnjem času zmaguje v večini izobraževalnih organizacij spoznanje, da je treba vse organizacije združiti v eno splošno zvezo.

Svetovna gospodarska konferenca.

Vse države se živahno pripravljajo na svetovno gospodarsko konferenco, ki se bo vršila 4. maja v Ženevi. Zlasti se zbirajo razni statistični podatki, ki kažejo razvoj gospodarstva. Naj navedemo samo eno. Ako vzamemo predvojno leto za 100 odstotkov, potem je bilo v raznih letih napram l. 1913:

	Prebival. l. 1925	Surovin	Obseg trgov.
Centr. i. vzh. Evropa z Rusijo	99	102	73
brez Rusije	103	102	82
ostala Evropa	105	106	99
Cela Evropa brez Rusije	104	104	94
Sev. Amerika	119	126	137
Srednja Amerika	107	169	128
Južna Amerika	122	134	97
Afrika	107	138	99
Azija brez Rusije	105	116	136
Oceanske dežele	116	121	132
Ves svet	105	116	105

Iz te tabele se vidi sledeče: dočim se je prebivalstvo Evrope l. 1925 napram letu 1913 pomnožilo za 1 odstotek, produkcija za 4 odstotke, se je trgovina zmanjšala za 11 odstotkov. V Evropi predstavlja v trgovini največji minus *Rusija*. Zato se smatra za predpogoj uspeha svetovne gospodarske konferencę *pomirjenje z Rusijo* in povzdiga ruskega gospodarstva, t. j. *ustvaritev evropske gospodarske skupnosti*, kar je brez Rusije nemogoče. Nazadovanju evropske trgovine same so največ krive *carine* in podobno.

Iz zgornje tabele vidimo ne samo rekordni razvoj *Amerike*, temveč tudi *Azije* in drugih kontinentov. Pomen *kolonij* v svetovnem gospodarstvu je vedno večji. Prebivalstvo Sev. Amerike je narastlo za 19 odstotkov, njene surovine za 26 odstotkov, a trgovina za 37 odstotkov. Evropa pa hira.

Važno posvetovanje kovinarske internacionale.

Dne 7. februarja se je vršila v Berlinu važna konferenca naše kovinarske internacionale. Dnevni red je bil:

1. Sprejem ruske kovinarske zveze v internacionalo:
2. Železni in jekleni karteli;
3. Poročilo delegacije o Sev. Ameriki;
4. Poročilo tajništva.

Zastopane so bile kovinarske zveze sledečih držav: Nemčije, Francije, Belgije, Holandske, Danske, Švedske, Norveške, Anglije, Španije, Avstrije, Madjarske, Poljske, Švice, Čehoslovaške. Jugoslovanska, rumunska, italijanska in finska zveza so opravičile svoj izostanek.

Pogajanja z ruskimi kovinarji so se razbila, ker se Rusi niso marali odreči še nadaljnemu delovanju potom celic v strokovnih zvezah in ker niso pristali na pristop vseh svojih sekcij v kovinarsko internacionalo.

O karteliziranju kovinarske industrije je poročal s. Reichel iz Stuttgarta. Kovinarska industrija se povsod vedno bolj druži v kartele in *racionalizacija* obratov nevzdržno napreduje. Edino sredstvo kovinarjev v tem položaju je ustvaritev najtrdnejših organizacij, ki imajo izvesti predvsem sledeče:

a) Kontrolo nad delovanjem kartelov;
b) stvoritev državnih in internacionalnih paritetnih odborov delavcev in delodajalcev za izvrševanje te kontrole.

Naše organizacije.

Kovinarji.

Ljubljana. — Občni zbor kovinarjev. V nedeljo, 20. febr. je bil sklican občni zbor ljubljanske kovinarske podružnice. Ob 10. uri je predsednik s. *Leskošek* otvoril izredno lepo obiskan občni zbor in podal besedo tajniku s. *Vrankarju*, ki je poročal, da je v preteklem letu pristopilo v podružnico 284 novih članov in da šteje danes ljubljanska podružnica nad 400 članov. Odbor je imel od zadnjega občnega zbora (od sept. 1926) 17 sej. Sklepe sej je tudi izvajal, kar dokazuje lep napredek podružnice. — Likvidacija »Jugometalije« se bo izvršila tako, da bo obvarovan interes podružnice. Gospodarski boj podružnice je precej ovirala brezposelnost. — Blagajnik s. *Mahkovec* je podal razveseljivo blagajniško poročilo podružnice. Brezposelne podpore (vštevši lokalno) je izplačala podružnica *8250 Din*, bolniške pa 1050 Din. Imovina podružnice narašča, v dobrem stanju je stavkovni in drugi skladi. S. *Plešnar* je v imenu kontrole poročal, da je našel vse poslovanje odbora v najlepšem redu. Člani so izrazili svoje zadovoljstvo s podružničnim delom s tem, da so *brez vsake debate izrekli odboru soglasno zaupnico.*

Nato je s. *Vrankar* poročal v imenu odbora, da je treba ustanoviti trden lokalni brezposelni in bolniški fond. To bo najboljše zavarovanje kovinarjev pred znižanjem mezd. S podporami moramo omogočiti kovinarjem, da ne bodo prosili za delo tovarnarja, ampak da se bo moralo podjetje obrniti vsakokrat na organizacijo za delavce. Ta fond je bil ustanovljen že junija lanskega leta. Toda treba ga je povečati v interesu delavcev samih.

V debato o tem vprašanju so posegli ss. *Selan, Rojc, Svetek, Vosnerjeva Angela* in *Plešnar*, ki so vsi zagovarjali povišanje članskih prispevkov za ojačenje tega fonda. Nekateri so bili tudi za povišanje prispevkov II.—IV. razreda. S. *Vrankar* je v zaključni besedi še enkrat podčrtal, da bodo ta fond dobili člani, ko bodo v stiski in potrebi. Hkrati bo pa organizacija lahko ščitila sklenjene kolektivne pogodbe. Na predlog Vosnerjeve, naj se za IV. razred zviša prispevek na 5 Din, svetuje, naj prestopijo sodružice v III. razred, da bodo deležne vseh ugodnosti tega razreda.

Nato je bil *enoglasno* sprejet prvoten predlog odbora. Sklep se glasi sledeče:

Z ozirom na naraščajočo brezposelnost med kovinarji v Ljubljani je podružnični odbor sklenil na svoji zadnji seji predlagati občnemu zboru, da se poviša tedenski prispevek za profesioniste še za 1 Din.

Tako bi znašali v Ljubljani z 10. tednom t. l. sledeči prispevki: I. razred 10 Din tedensko, II. razred 6 Din tedensko, III. tedensko do vsote 300 Din. razred 5 Din tedensko, IV. razred 3 Din tedensko.

Podpore. Pravico do podpore ima vsak član, ki mu pripada po Saveznem pravilniku (to je po vplačanih 52 tedenskih prispevkih) drugi teden brezposelnosti ali bolezni.

Višina podpore. Lokalna bolniška ali brezposelna podpora znaša za I. razred tedensko do vsote 600 Din; II. razred 30 D

Da je član v resnici brezposeln, se mora legitimirati s potrdilom zadnjega zaposlenja, bolni člani pa s potrdilom nakazane bolniške podpore OUZD.

Izplačilo povišanih podpor stopi v veljavo 1. decembra 1927, do takrat pa se izplačuje po starem.

Član, ki je dopotoval v Ljubljano, ima pravico do lokalnih podpor po 6 mesečnem zaposlenju v Ljubljani.

O *smernicah novega odbora* je poročal s. *Svetek*.

Nato je bil izvoljen sledeči odbor: *Pančur*, predsednik; *Mahkovec*, blagajnik; *Lazar Pero*, tajnik; *Lukanc, Mencini, Juvan* in *Črne*, odborniki; v kontrolo pa ss. *Leskošek* in *Vosnerjeva*.

S. *Štukelj* je pozval v imenu Strokovne komisije vse na splošni delavski shod 26. t. m. v Mestnem domu.

Novoizvoljeni predsednik s. *Pančur* je med splošnim navdušenjem članstva za oživljenje organizacije zaključil sijajno uspeli zbor.

Take občne zbore naj bi imele vse organizacije!

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Za red in disciplino.

Naša SDSZJ je od svojega zadnjega kongresa, kateri se je vršil 4. in 5. aprila lanskega leta, pa do danes vodila mnogo težkih bojev. Ako vpoštevamo silno težke razmere, v katerih naš industrijski delavec živi in dela, ako k temu dodamo še veliko industrijsko krizo ter s tem v zvezi veliko brezposelnost in malodušje, ki se od dne do dne še povečava, tedaj lahko trdimo, da naša borba ni bila brez uspeha. Od kongresa dalje je naša zveza vodila odkrit boj s kapitalisti in z veliko industrijo. Izprtje delavcev, zaposlenih v velikem »Našičkom koncernu«, tromesečna izključitev delavcev na žagi »Jugoslovanske šumske industrije d. d.« v Plaškem. Vsa ta preganjanja in izprtja so imela edin namen: zmanjšanje dnevnega zaslužka za 15 do 20 odstotkov. Organizaciji se je po težkem boju posrečilo ta atentat na delavske dnine vsaj malo parirati. Ako omenimo še boje za zboljšanje kolektivnih pogodb med steklarji, kemičnimi delavci in delavci v sladkorni industriji, tedaj lahko rečemo, da je organizacija vršila popolnoma svojo dolžnost in dala svojim članom vse to, kar je po svoji moči zmogla.

Da pa se bo organizacija še izboljšala in zavzela tisti razmah, ki ji po svojem sestavu in štatutu pripada, je treba, da je vsaka podružnica in vsak član na svojem mestu. Ako hočemo, da to dosežemo, tedaj je nujno potrebno, da podružnice razvijejo boljšo agitacijo za pridobivanje novih članov. Stalno je treba sklicevati seje in članske sestanke, na katerih je treba članstvo poučevati in prepričevati, da je edino boj, red in disciplina tista sila, ki bo proletariat združila. — Podružnični odbori in zaupniki po tovarnah morajo biti neumorni med svojimi sotrpini, obveščati zvezino vodstvo o vseh lokalnih izpremembah, tako da je vedno informirano ter da more vsak čas podvzeti vse potrebne mere proti vsakemu napadu od strani delodajalca ali pa drugih delavskih sovražnikov.

Da pa se bo moglo vse to izvrševati, je treba med nami reda in discipline, treba je, da vse spore, ki nastanejo radi organizacije, rešujemo med seboj (ne da jih rešuje delodajalec, kakor se to čestokrat dogaja). — Organizaciji odračunamo redno članarino, beremo svoje delavske liste (ne pustiti, da se zavije v njega umazano perilo) ter gledati na to, da preobrazimo samega sebe. Naši člani morajo že s svojim obnašanjem dokazati, da imajo res delavsko marksistično vzgojo. Opustiti moramo vse tiste napake, v katerih so vzgojeni delavci žoltih organizacij: štrajkbreherstvo, denuncijantstvo, zahrbtnost in štrebarstvo. Tedaj bo naše delo plodovito med vsemi onimi pasivnimi in obupanimi delavci, ki nam danes obračajo hrbet in pravijo: Saj so vse organizacije enake in vsi v njih organizirani štrebarji.

Samo po tej poti in z dobrim vzgledom bomo zboljšali organizacijo in pridobili ono zaupanje in spoštovanje, ki ga vživa marksistično organizirano delavstvo v drugih državah.

Krojači.

Vsemu delavstvu oblačilne stroke!

Mehanična tovarna oblek v Zagrebu vrši strahovito izkoriščanje nad zaposlenimi pomočniki v svojem podjetju. Poleg tega pa uprava preganja organizirane pomočnike na najkrutejši način. Plače so najnižje od 10—30 Din dnevno. To podjetje ima tudi v Ljubljani (preje O. Bernatovič) na Mestnem trgu svojo prodajalno. Konzumentje so večinoma delavci in sploh nižji sloji. Radi tega opozarjamo vse razredno zavedno delavstvo na zgornje dejstvo, da ve, pri komu da kupuje svoje obleke.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Ljubljana. *(Živilski delavci.)* Občni zbor Zveze živilskih delavcev se je vršil v nedeljo, dne 6. februarja t. l. ob pol 9. uri dop. v salonu pri »Leonu« v Kolodvorski ulici z dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole. 2. Volitev novega odbora. 3. Volitev delegata za Zvezin kongres. 4. Razno. Poročilo funkcionarjev se je vzelo z zadovoljstvom na znanje. Kontrola je odobrila delo starega odbora in je predlagala absolutorij. — V novi odbor so bili izvoljeni sledeči ss.: Predsednik Zupan, podpredsednik Jurca, tajnik Vovk, taj. nam. Dobravec, blagajnik Blatnik, blag. namest. Bizjan; odborniki: Pogačar, Gabrijel, Poženel; v kontrolo: Pretnar in Zidar. Za delegata na Zvezin kongres sta bila soglasno izvoljena Pretnar in Florjančič. — S. Tome je v daljšem govoru opozarjal članstvo na važnost kongresa, in s. Kopač je v lepo iznešenih besedah obrazložil pomen strokovne organizacije in o socialni zakonodaji. V diskusijo so posegli še nekateri sodrugi. Ob pol 1. uri pop. je novoizvoljeni predsednik zaključil zborovanje.

Šoštanj. Dne 10. jan. t. l. se je vršil redni letni občni zbor podružnice usnjarjev v Šoštanju. Predsedn. s. Anton Mlinar je otvoril zbor ter podal poročilo o delovanju podružnice, tajnik s. Vincenc Zajc je poročal, da je imela podružnica 16 odborovih sej, 2 članska zborovanja, 5 shodov. Blagajnik s. Premužič Štefan je poročal o dohodkih in izdatkih od 1. jan. do 31. dec. 1926. Ss. Koželj Valentin in Melanšek Ivan, od kontrole, sta poročala, da sta pregledala knjige in poslovanje blagajnika ter našla vse v najlepšem redu, nakar se je izreklo staremu odboru absolutorij. V novi odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: predsednik Melanšek Ivan, namestnik Zajc Vincenc; tajnik Pouše Jurij, namestnik Premužič Štefan; blagajnik Turk Alojz, nam. Zapušek Alojz; kontrola: Koželj Valentin in Šlutej Anton; odborniki: Kovač Ivan, Gregorč Mihael, Tamše Ferdo, Udovnik Jernej, Vovk Jože. — K točki raznoterosti je s. Štraus orisal veliko važnost strokovne organizacije ter pozval navzoče, da se enako oklenejo politične in gospodarske organizacije. Sodrugi in sodružice, zadnji čas je, da pristopite v naše vrste. Ali ne vidite, kako se kapitalizem organizira ter dan za dnem jemlje delavcem pravice, ki so nam po zakonu določene. Kdor odklanja organizacijo, je izdajalec svojih lastnih interesov. Proklinjali ga bodo njegovi otroci, ker pomaga kapitalistom plesti bič, s katerim bodo tepeni njegovi otroci in ves delovni rod.

Lesce. Savez Metalskih Radnika Jugoslavije, podružnica v Lescah, je razposlala meseca aprila 1926 na vse kovinarske in druge strokovne podružnice bloke za zgradbo »Delavskega doma« v Lescah. Ker nam pa mnogo podružnic do danes še ni obračunalo ali pa vrnilo teh blokov, naprošamo, da nam vse prizadete podružnice vrnejo in obračunajo, če pa je mogoče, naj jih pa razprodajo. — Prodajajo naj se bloki sedaj le po 1 Din, ne pa po 5 Din, kakor je na blokih označeno. Ako so jih pa katere podružnice že po prejšnji ceni kaj razpečale, naj nam tudi sporoče število, da zamoremo voditi točne račune.

Listnica uredništva.

Hrastnik. Poročilo o Vašem občnem zboru je izšlo že v zadnji številki.

Svoji k svojim!

Sodrugi!

Zahtevajte po vseh brivnicah, kavarnah, gostilnah „Delavca“! „Delavec“ naj ne manjka v nobenem javnem lokalu!

Priporočamo testenine

Pekalete

ki so najboljše.

Ustanovljeno 1852.

TEOD. KORN

Ljubljana,

Poljanska cesta št. 8.

Krovstvo, kleparstvo, inštalacija vodovodov in kurjava. Pločevinasta embalaža in litografija.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA,

MESTNI TRG ŠTEV. 15.

DEŽNIKI.

Na malo! Na veliko!

Ustanovljeno 1839.

KJE SE NAJBOLJŠE KUPI, JE BREZ DVOMA ZNANO

„PRI NIZKI CENI“

IGN. ŽARGI, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 3

V imenu Z. D. S. Z. J. izdaja in urejuje Ciril Štukelj v Ljubljani. — Tisk Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru. — Za tiskarno odgovarja Josip Ošlak.